

Aretus ja paljundamine. Varsti pärast 1950. aastat algas Saksa FV-s sigade aretus söödakasvatuse parandamise ning pikema ja tailiharikkama lihakeha suunas. Kohalike tõugude (saksa maasiga, saksa parandatud siga jt) aretus- edu suurendamiseks imporditi pjetraani ja belgia landrassi. Geneetilised defektid (stressiõrnuse seos PSE-lihaga) olid kaua probleemiks, aga hindamise ja valiku abil saadi sellest jagu. Spetsialiseerumine aretajate, põrsatootjate ja nuumajate vahel kui ka 1960-ndatel kiiresti levinud lihtne ja keerukas ristamisskeem elavdas kultide ja emiste turgu. 1970-ndate aastateni olid elussigade turul puhtatõulised sead, kuid seejärel haarasid juhtpositsiooni Saksamaa ristamisprogrammide, lisaks ka välisfirmade sead. 1960 kuni 2003 suurenes emiste turg 29 korda (kokku 616 000 emist), neist puhtatõulisi oli vaid 5%. Kultide turg suurenes kunstliku seemenduse (KS) kasutamise tõttu vaid 2 korda (kokku 13 600).

Ühinenud Saksamaal oli 2003. a 12 aretusühingut 1800 liikmega, neist aktiivseid aretajaid 600. Tõugude järgi jagunesid sead saksa landrassideks (60%), pjetraanideks (19%), saksa parandatud sigadeks (13%) jt. 6 aretusühingut tegeles puhasaretuse kõrval ka ristamisprogrammiga, kus oli üle 30 000 paljundusastme emist. Kogu aretussigade arvust 27% on puhasaretusest ja 73% ristandprogrammist.

Jõudluskontroll. Jõudluskontrollifarmide ja -jaamade mitmekülgne võrk toetab aretusühingute tööd. Farmitestil osales 2003. a 48 455 emist 11 tõust (peamiselt saksa landrassid, pjetraanid, saksa parandatud sead). Registreeritakse pesakondade arv, sündinud ja võõrutatud põrsaste arv ja põrsakadu. Üheksa tõu ja kahe ristandkultide liini (16 411) omajõudlust hinnatakse farmitestil, neist 89% on pjetraani tõugu. Tunnusteks on ööpäevane massi-iive ja pekipaksus.

Katsejaamades on hinnatud 23 582 kultit, emist ja kast-raati, kusjuures väljalangevus oli 11,2%. Arvestatakse ööpäevast massi-iivet, söödakasvatust massi-iibe kilo kohta kindlas vanuses, tapajärgselt liha- ja rasvasisaldust,

lihakeha pikkust, sinkide massi ja osakaalu, liha seisundit pH alusel, hiljem ka kotleti elektrijuhtivust ja liha värvust.

Hea aretusedu saadi söödaväärinduses, liha/rasva suhtes, seljalihase ristlõike pindalas ja tailihasisalduses, keskmises ööpäevases massi-iibes, sinkide osakaalus ja massis, viljakuses ja pekipaksuses. Antagonismist tailihasisalduse ja PSE-sündroomi vahel, eriti pjetraanil, suudeti valikuga vabaneda.

Kunstlik seemendus. Alustati küll 1960. a, aga arvestatav on sigade kunstlik seemendus alates 1980. aastast.

Tabel 3. Sigade kunstlik seemendus

Aasta	KS-jaamu	Seemendusi	KS %	Oma katja seemenduste %	Kulte	Seemendusi kultid kohta
1960	1	350	x	x	3	117
1970	9	44 669	x	x	152	294
1980	18	486 054	9	30	784	620
1990	19	1 185 018	25	60	1847	671
2000	34	4 508 998	67	96	5381	814
2003	33	5 456 500	85	97	6465	786

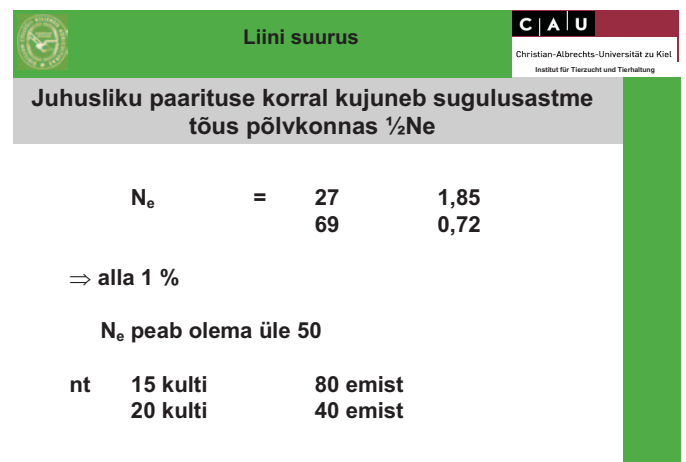
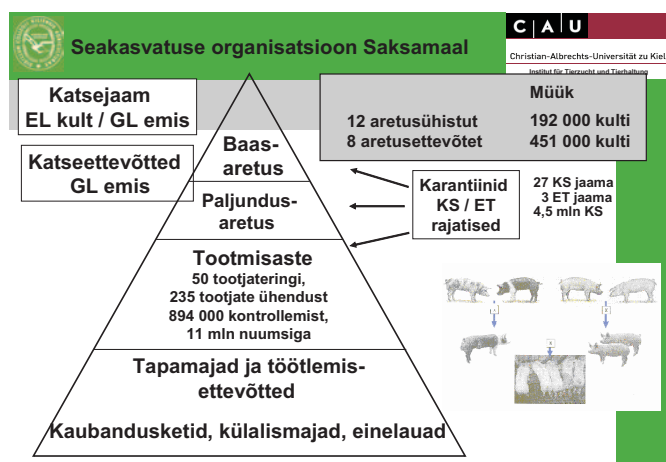
Nõuanne. Tootjateringi spetsiaalne nõustamine Loode-Saksamaal, ka nuumseakasvatavatele Baden-Württembergis, on pidevalt laienenud. Bonni Ülikooli loomakasvatusteaduse instituut ja Verdeni arvutuskeskus (VIT) osalevad tulemuste hindamisel. 2003. a nõustati 8900 põrsatootmisfarmi, kus on 35% suguemistest, ja 7500 nuumafarmi, kus 34% nuumasiga.

Tõlkinud Olev Saveli

Sigade liinide suuruse optimeerimine

Prof Dr. mult. h. c. Ernst Kalm

Kieli Christian-Albrechti Ülikooli loomakasvatuse ja -pidamise instituut

Tõuraamatuaretus		C A U			
Tõud tõuraamatuaretuses (2004)					
Tõud		1995	2000	2001	2003
Saksa landrass	(DL)	64	63	63	61
Pjeträän	(PI)	17,2	19	19	19
Saksa landrass B	(LB)	0,8	0,05	0,1	0,1
Saksa väärissiga	(DE)	13	13	18	13
Leicoma	(LC)	3,5	2	1,4	1,8
Schwerfurter	(SF)	0,6	-	-	-
Hämpšir	(HA)	0,5	0,2	0,1	0,1
Djurok	(DU)	0,5	0,3	0,3	0,4

Aretusprogrammi geneetika		C A U								
Nuumapõrsaste kaubatesti tulemused 2000/01 – Haus Düsse										
Aretusorg kult emis	BHBP 65 31	PIC PI 23	Hülsb, PI Euroc	SNW PI West	JSR PI JSR	Dall, S Dall	UPB PI UPB	Keskm		
Võurut, põrs, Ööp, massi-iive (g)	9,4 871	9,6 884	9,6 882	9,4 822	9,9 843	9,6 902	9,5 842	9,5 864		
Söödaväärindus (kg)	2,61	2,56	2,56	2,60	2,60	2,64	2,57	2,59		
Söömus (cm ²)	2,27	2,26	2,25	2,13	2,19	2,37	2,16	2,23		
Lihassilma p, FOM IMF (%)	55,2 57,5	55,6 57,7	56,6 58,2	55,4 58,1	57,7 59,0	53,4 56,3	58,0 58,8	56,0 57,9		
PSE risk < 6,0	1,03	1,01	1,08	,97	,96	1,38	,91	1,05		
Kogu hinne koos ZL-ga ilma ZL-ta Lisa üle sööda-kulude €	4	4	12	5,1	15	11	12	9		
	2,3	2,1	2,0	2,3	1,9	2,5	1,8	-		
	2,1	2,1	2,1	2,1	1,8	2,5	1,6	-		
	112	113	114	114	116	108	116	113		

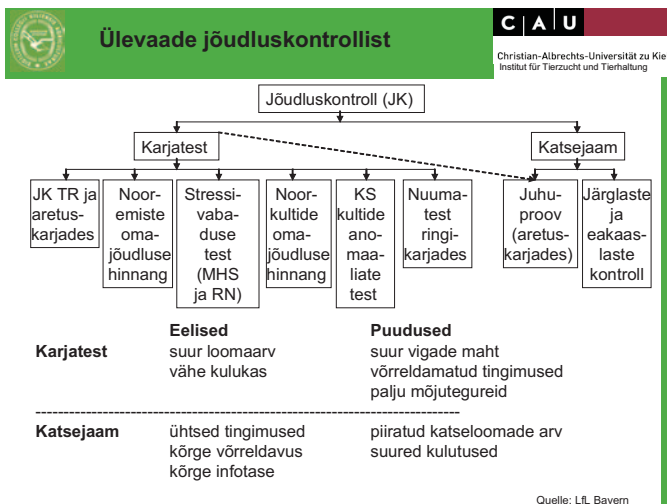
Aretusettevõtted		C A U	
Tunnustatud aretusettevõtted			
BW	• Schweinezuchtverband Baden-Württemberg	Stuttgart	
NS	• Züchtungszentrale Deutsches Hybridschwein • Schweineproduktion Hannover w.V. • Hoppenbrock Tierzucht GmbH	Lüneburg Uelzen Melle	
N.W.	• J. S. R. Hybrid Produktion • Cotswold Pig Development GmbH • United Pig Breeders Deutschland GmbH	Gescher Sonsbeck Münster	
S.-H.	• PIG-Improvement GmbH • Hülsenberger Zuchtschweine	Schleswig Wahlstedt	

Seakasvatuse eesmärgid		C A U	
Tunnuste kompleks	Nõuded		
• Viljakus	25- 28	põrsast/emis/aasta	
• Nuumajõudlus	850 g 2,5 kg	ööpäevane massi-iive söödaväärindus	
• Lihakeha väärtus	56 - 57%	tailiha osatähtsus (Auto-FOM)	
• Lihakeha omadus	0% 1,5% 0%	PSE (Pale Soft Exudative) Lihasesisene rasv tilkumiskadu	
• Tervis		haigusresistentus/salmonella vaba minimaalsed tapaleiud	

Sigade jõudluskontrolli aktuaalsus

Dr Christian Edel
Kieli Christian-Albrechti Ülikooli loomakasvatuse ja pidamise instituut

Ettekande konspekt 17. jaanuaril Tartus (tõlge O. Saveli)
Saksamaal on rakendatud sigade jõudluskontroll. Andmed laekuvad karjatestist ja katsejaamadest.

Ematõud		C A U										
Jõudluskontrolli andmed 2002. a tõuti												
	DL	DE	DU	AS	LEI	SH	PI	LB	Ha	SF*	BB	
Emiste arv	34.079	7.141	137	36	610	94	6.460	612	38	111	37	
Pesakondi emis/aasta	2.26	2.24	2.15	1.76	2.41	1.94	2.05	2.00	2.07	2.00	1.75	
Pesakondade vahe (päevi)	162	163	170	208	152	189	178	183	17.6	182	208	
Põrsas/emis/aasta	23.6	23.4	22.5	18.7	26.3	21.1	20.3	19.9	18.8	19.9	17.5	
Sündinud	22.0	21.4	20.3	16.9	24.2	19.3	19.0	19.4	17.1	18.4	16.4	
Võõrutatud	10.5	10.4	10.5	10.7	10.9	10.9	9.9	10.0	9.1	9.9	10.0	
Põrsaid pesak - s	9.8	9.6	9.5	9.6	10.1	10.0	9.3	8.7	8.3	9.1	9.3	
Sündinud	6.8	8.4	9.4	9.7	7.9	8.4	6.2	2.6	8.8	7.7	6.4	
Võõrutatud												
Kadu (%)												

DL – saksa landrass; DE – saksa väärissiga; SF – schwerfurter lihatõug
DU – djurok; AS – angli sadulsiga; BB – kirju bentheimer;
Lei – Leicome; BB – kirju bentheimer;
SH – svaabi – hälli siga; PI – pjeträän;
LB – saksa landrass B; Ha – hämpšir;

Quelle: ZDS Schweineproduktion 2003

Ematõud tõuraamatu- ja tunnustatud põrsatootmisfarmides
Tunnused:
Elusalt sündinud põrsaid pesakond/emis/aasta
Üleskasvatatud põrsaid pesakond/emis/aasta
Pesakondi emis/aasta
Põrsakadu (arv ja %)

Ema- ja isatõud katsejaamas (kehamassi 30–105 kg vahemikus)
Nuumajõudluse tunnused
Ööpäevane massi-iive
Söödaväärindus
Söömus